

PRAVA DETETA

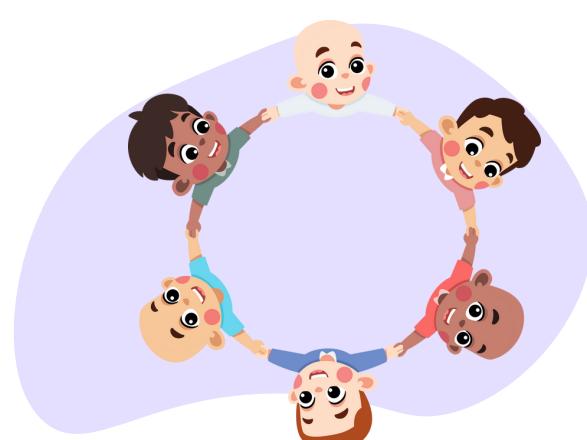
Sva prava deteta navedena su u Konvenciji o pravima deteta. Konvencija objašnjava ko su deca, sva njihova prava i odgovornost država. Sva prava su povezana, sva su podjednako važna i deci se ne mogu oduzeti.

Član 1. Definicija deteta

Dete je svaka osoba mlađa od 18 godina, ukoliko se, po zakonu koji se primenjuje na dete, punoletstvo ne stiče ranije.

Član 4. Ostvarivanje svih prava za svako dete

Države moraju učiniti sve što mogu da osiguraju da svako dete u njihovim zemljama može da uživa sva prava iz ove Konvencije.

Član 7. Pravo na ime i državljanstvo

Deca se moraju registrovati kada se rode, dobiti ime i državljanstvo. Deca imaju pravo da znaju ko su im roditelji i pravo na njihovu brigu.

Član 10. Kontakt sa roditeljima u različitim zemljama

Ako dete živi u drugoj zemlji od svojih roditelja, države moraju osigurati detetu i roditeljima nesmetan ulazak ili izlazak iz zemlje kako bi bili u kontaktu i ostali zajedno.

Član 2. Nediskriminacija

Sva deca imaju ova prava, bez obzira ko su, gde žive, kojim jezikom govore, koje su vere, šta misle, kako izgledaju, da li su dečak ili devojčica, da li imaju invaliditet, da li su bogati ili siromašni, i ko su njihovi roditelji.

Član 5. Usmeravanje dece u korišćenju prava

Država je dužna da omogući porodicama da usmeravaju i savetuju dete u vezi sa njegovim pravima, u skladu sa njegovim razvojnim mogućnostima.

Član 8. Pravo na očuvanje identiteta

Deca imaju pravo na sopstveni identitet – zvaničnu evidenciju o tome ko su (ime, nacionalnost i porodično poreklo). Niko ne bi trebalo da im to oduzme, ali ako se to dogodi, države moraju pomoći deci da vrate svoj identitet.

Član 11. Sprečavanje nezakonitog odvođenja deteta u inostranstvo

Države moraju sprečiti izvođenje dece iz zemlje kada je to protivno zakonu – npr. kidnapovanje ili držanje u inostranstvu od strane jednog roditelja a kada se drugi roditelj ne slaže.

Član 3. Najbolji interes deteta

Kada odrasli donose odluke, treba da razmišljaju o tome kako će njihove odluke uticati na decu. Svi odrasli treba da rade ono što je najbolje za decu. Države treba da se postaraju da deca budu zaštićena i da se o njima brinu njihovi roditelji ili drugi ljudi kada je to potrebno.

Član 6. Pravo na život, opstanak i razvoj

Dece svojim rođenjem stiče pravo na život, opstanak i razvoj. Države moraju da se postaraju da postoje optimalni uslovi za zdrav razvoj svakog deteta.

Član 9. Pravo na život u porodici i očuvanje porodičnih veza

Decu ne treba odvajati od roditelja osim ako se o njima ne brinu kako treba – npr., ako je roditelj povređen ili ne brine adekvatno o detetu. Deca čiji roditelji ne žive zajedno treba da ostanu u kontaktu sa oba roditelja osim ukoliko to može da naškodi detetu.

Član 12. Uvažavanje mišljenja deteta

Deca imaju pravo da slobodno daju svoje mišljenje o pitanjima koja ih se tiču. Odrasli imaju obavezu da ih saslušaju i uzmu u obzir njihovo mišljenje.

PRAVA DETETA

Član 13. Sloboda izražavanja

Deca imaju pravo da slobodno dele sa drugima ono što nauče, misle i osećaju, govoreći, crtajući, pišući ili na bilo koji drugi način, osim ako time ne ugrožavaju prava drugih.

Član 14. Sloboda misli i veroispovesti

Dete ima pravo na slobodu misli i veroispovesti, ali ne bi trebalo da sprečava druge ljude da uživaju ista prava. Roditelji treba da usmeravaju decu tako da, kako odrastaju, nauče da pravilno koriste ovo pravo.

Član 16. Zaštita privatnosti

Svako dete ima pravo na privatnost. Zakon mora zaštititi privatnost dece, porodicu, dom, komunikaciju i reputaciju od bilo kakvog napada.

Član 17. Pristup informacijama

Dete ima pravo na informisanje (sa interneta, televizije, novina, knjiga) o svemu što ga zanima u skladu sa svojim godinama, a naročito o pitanjima koja su od interesa za samo dete. Odrasli treba da se uvere da informacije koje dete dobija nisu štetne.

Član 19. Zaštita od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja

Države su dužne da zaštitite decu od fizičkog ili mentalnog nasilja, povreda ili zloupotrebe, zanemarivanja ili nemarnog odnosa, maltretiranja ili eksploatacije, uključujući i seksualnu zloupotrebu, dok je na brzi kod roditelja, staratelja ili dr. lica.

Član 22. Zaštita dece izbeglica

Deca koja se kao izbeglice presele iz svoje zemlje u drugu zemlju (jer im nije bilo bezbedno da tamo ostanu) treba da dobiju pomoć i zaštitu i da imaju ista prava kao i deca rođena u toj zemlji.

Član 20. Zaštita deteta bez roditelja

Ako je dete odvojeno od svojih roditelja ili mu oni ne pružaju roditeljsku brigu i zaštitu, dete ima pravo na zaštitu i pomoć države, ali i pravo da pri tom zadrži svoje ime, jezik, veru i druge aspekte svog života.

Član 23. Podrška deci sa smetnjama u razvoju

Deca sa smetnjama u razvoju i invaliditetom imaju pravo na kvalitetan život i uslove u kojima će biti jednaka sa drugima. Države treba da uklone sve prepreke da postanu samostalna i da aktivno učestvuju u zajednici.

Član 15. Sloboda udruživanja

Deca imaju pravo da se udružuju sa drugima u borbi za svoja prava sve dok to ne ugrožava prava drugih.

Član 18. Primarna odgovornost roditelja/staratelja

Roditelji su glavni odgovorni za vaspitanje deteta. Kada dete nema roditelje, tu odgovornost ima staratelj. Roditelji/staratelji uvek treba da rade u najboljem interesu deteta. Države treba da im pomognu u tome.

Član 21. Zaštita usvojene dece

Kada se deca usvajaju, najvažnije je da se uradi ono što je najbolje za njih. Ako se za dete ne može pravilno brinuti u njegovoj zemlji – na primer živeći u drugoj porodici – onda bi moglo biti usvojeno u drugoj zemlji.

Član 24. Zdravstvena zaštita,voda hrana, životna sredina

Deca imaju pravo na najbolju moguću zdravstvenu zaštitu, čistu vodu za piće, zdravu hranu i čisto i bezbedno okruženje za život.

PRAVA DETETA

Član 25. Provera zbrinjavanja dece van svojih porodica

Deca imaju pravo na kvalitetno zbrinjavanje, zaštitu i negu. Države su obavezne da redovno proveravaju kvalitet uslova kako bi se videlo da li je to i dalje najbolje mesto za dete.

Član 28. Pristup obrazovanju

Svako dete ima pravo na obrazovanje. Osnovno obrazovanje treba da bude besplatno. Srednje i visoko obrazovanje trebalo bi da bude dostupno svakom detetu. Disciplina u školama treba da poštuje prava dece i nikada ne koristi nasilje.

Član 31. Odmor, igra i kulturne aktivnosti

Dete ima pravo na slobodno vreme, igru, odmor i učešće u kulturnim i umetničkim aktivnostima.

Član 34. Zaštita od seksualnog zlostavljanja

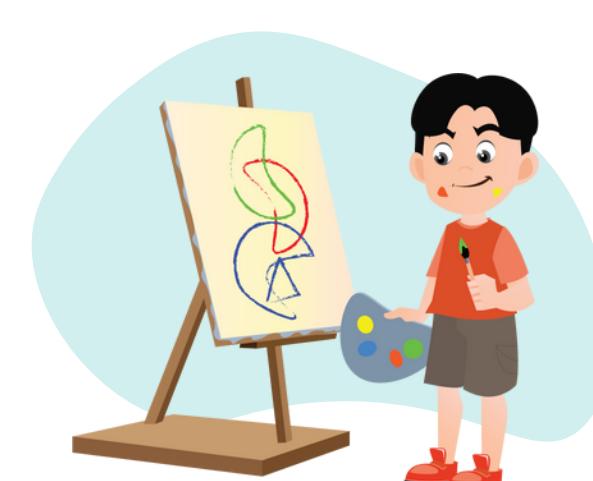
Države su dužne da zaštite decu od seksualne eksploracije i zlostavljanja, uključujući pornografiju i prostituciju.

Član 26. Socijalna zaštita i finansijska podrška

Države treba da obezbede novac ili drugu podršku za pomoć deci iz siromašnih porodica.

Član 29. Ciljevi obrazovanja

Obrazovanje deci treba da pomogne da u potpunosti razviju svoje ličnosti, talente i sposobnosti, da postanu odgovorni građani/ke sposobni da razumeju svoja prava i da poštuju prava, kulture i različitosti drugih ljudi.

Član 32. Zaštita od štetnog rada

Država mora da zaštiti dete od obavljanja bilo kojeg posla štetnog po njegovo zdravlje, obrazovanje i razvoj. Ako deca rade, imaju pravo da budu bezbedna i pošteno plaćena.

Član 35. Sprečavanje otmice i trgovine decom

Države imaju obavezu da spreče kidnapovanje, prodaju ili trgovinu decom.

Član 27. Životni standard - hrana, odeća, siguran dom

Deca imaju pravo na hranu, odeću i bezbedno mesto za život kako bi se razvijala na najbolji mogući način. Države treba da pomognu porodicama i deci koja to ne mogu da priušte.

Član 30. Dete pripadnik manjinske grupe

Deca imaju pravo da koriste svoj jezik, kulturu, običaje i veru – čak i ako ih ne deli većina ljudi u zemlji u kojoj žive.

Član 33. Zaštita od zloupotrebe štetnih supstanci

Države su dužne da zaštite decu od zloupotrebe i učešća u proizvodnji i prodaji droga i drugih štetnih proizvoda.

Član 36. Zaštita od izrabljivanja

Deca imaju pravo da budu zaštićena od svih oblika eksploracije (iskorišćavanja), čak i ako oni nisu posebno pomenuti u ovoj Konvenciji.

PRAVA DETETA

Član 37. Zaštita i podrška deci lišenoj slobode

Dete ima pravo da ne bude mučeno i okrutno kažnjavano. Zatvor uvek treba da bude poslednja opcija. Deca u zatvoru treba da imaju pravnu pomoć i da budu u kontaktu sa porodicom.

Član 40. Zaštita i podrška deci u sukobu sa zakonom

Deca optužena za kršenje zakona imaju pravo na pravnu pomoć i pravičan tretman. Trebalo bi da postoji mnogo rešenja koja će pomoći ovoj deci da postanu dobri članovi svoje zajednice. Zatvor bi trebalo da bude poslednja opcija.

Član 38. Zaštita dece u ratu

Deca imaju pravo na zaštitu tokom rata. Nijedno dete mlađe od 15 godina ne treba da ide u vojsku ili da učestvuje u ratu.

Član 39. Podrška oporavku i integraciji dece žrtava rata

Deca imaju pravo na pomoć ako su povređena, zanemarena, loše tretirana ili pogodjena ratom, kako bi im se vratilo zdravlje i dostojanstvo.

Član 41. Primena zakona koji najbolje štite decu

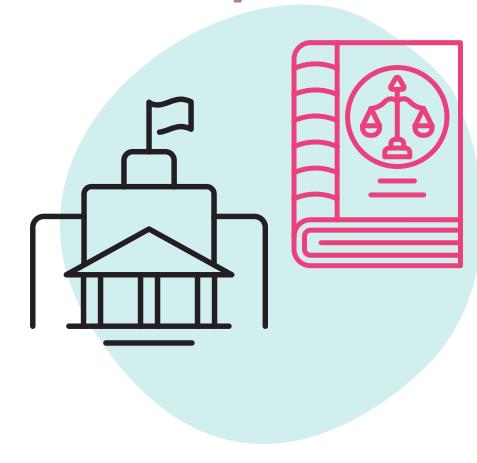
Ako zakoni neke zemlje štite prava dece bolje od ove Konvencije, onda te zakone treba koristiti.

Član 42. Svi treba da znaju prava deteta

Države treba da aktivno govore deci i odraslima o ovoj Konvenciji kako bi svi znali za prava deteta.

Član 43-54. Kako se Konvencija sprovodi

Ovi članovi objašnjavaju kako države, Ujedinjene nacije – uključujući Komitet za prava deteta i UNICEF i druge organizacije rade na tome da sva deca uživaju sva svoja prava.